

Motion till riksdagen 2019/20:342

av **Aron Emilsson m.fl. (SD)**

Folkbildningsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till likvärdiga betyg för de som studerar på allmän kurs på folkhögskola och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en aktör som är oberoende av mottagarna av statliga medel ämnade för folkbildningen bör handha medelstillsdelningen till folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra nuvarande regelverk för aspirerande folkhögskolor så att en aspirerande folkhögskola inte är beroende av en befintlig folkhögskola för att få sin folkbildningsverksamhet godkänd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara en målsättning att allmän kurs utgör runt 15 procent av folkhögskolornas statligt finansierade verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den nordiska och svenska folkbildningens rötter kan sökas i Danmark och i den tidens nationalistiska och socialkonservativa strävanden efter en stärkt medborgaranda och nationell gemenskap. Under sina tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen. Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ och som en väg till social gemenskap samt spridare av lusten att lära har folkbildningen även i dag en viktig roll i vårt samhälle.

Genom att bilda folket utökas befolkningens och individers möjligheter till självförverkligande, men även deras förmåga att aktivt delta i samhällets demokratiska processer. Folkbildningen anses därför ha spelat en viktig roll för demokratins framväxt. Folkbildningen betecknas av ett icke-auktoritært förhållningssätt mellan ledare och deltagare, och baseras till stor del på självverksamhet. Fri och frivillig är en del av folkbildningens

demokratimål, en djupare sorts och mer samhällscentrerad demokratisyn som beaktar demokratins förutsättningar. Detta görs genom att betona jämställdhet, jämlikhet, utjämning av utbildningsklyftor, vidgning av deltagandet inom kulturen och folkrörelsernas viktiga roll. Dessa faktorer anses vara förutsättningar för ett demokratiskt beslutsfattande. Det vill säga att befolkningens möjlighet till frivillig bildning gynnar demokratin inte enbart för att bildningen ökar individens förmåga att delta i samhällsdebatten, utan även som en försäkran att individerna kan bilda sig inom ämnen och områden som företag eller staten anser oviktiga eller vill undanhålla från medborgarna och på så vis kan vara med och utforma samhällsdebatten.

Folkbildningen fyller fortfarande en viktig roll för vår demokrati och kommer troligtvis att vara en betydelsefull komponent även i framtiden. En instans för förkovrande och bildning av såväl de själsliga förmågorna som förnuftet. Med det sagt så menar Sverigedemokraterna att det finns viss förbättringspotential kring systemen kring folkbildningen, förändringar som vi tror kan ge folkbildningen högre trovärdighet och en högre relevans för svenska folket i nutid och i framtiden.

Möjlighet till likvärdiga betyg för de som studerat allmän kurs

Deltagare som studerat för högskolebehörighet inom folkbildningen kan inte vara säkra på att studierna vid folkhögskola bedöms rättvist vid antagningen till olika universitetsutbildningar. Kvotsystemet i antagningsprocessen gör så att om inte tillräckligt många från samma kvot söker en utbildning antas ingen från den kvoten. Söker inte tillräckligt många en utbildning inom folkbildningskvoten i antagningsprocessen har den som studerat vid folkhögskola chans att komma in på utbildningen genom folkhögskolemeriterna. Detta är självklart problematiskt för den som studerat inom folkbildningen för att söka vissa utbildningar på högskola och universitet.

Därför föreslår vi att elever som studerat vid folkhögskola ska kunna begära betygsättning som är likvärdig med de som studerat på komvux.

Oberoende aktör för handhavandet av medel

Folkbildningsrådet är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag givna av riksdagen och regeringen. Rådet styrs av rådets egna stadgar och dess medlemmar. Medlemmarna är Studieförbunden i samverkan, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Rörelsefolkhighögskolornas riksorganisation (RIO).

Folkbildningsrådet fattar beslut om medelstillelningen till folkbildningsaktörerna och genomför även granskningar och uppföljningar av att medlen använts korrekt.

Även om Folkbildningsrådet har många egna kontrollsystern för att säkra att skattebetalarnas pengar används på rätt sätt, upplever vi att det är problematiskt att en organisation som består av de aktörer som bedriver folkbildningsverksamhet fördelar och följer upp medelsanvändningen inom folkbildningsområdet. Vi föreslår därför att en ny aktör som är oberoende av de verksamheter som får medel ska få i uppdrag att fördela medlen till folkbildningen. Det bör därför utredas om och hur en nystiftad eller befintlig myndighet kan handha folkbildningens medelstillelning. Denna myndighet bör även få i uppdrag att se över möjligheterna till förbättrad uppföljning av folkbildningsverksamheten och större insyn i hur skattemedlen används, utan att folkbildningens frihet påverkas negativt, eller nämnvärt.

Förenkling för tillkomst av nya folkbildningsaktörer

Det finns en rad olika kriterier för att en aspirerande folkhögskola ska vara berättigad till statsbidrag. Bland annat ska den aspirerande folkhögskolans verksamhetsinriktning överensstämja med syftet med statens stöd till folkbildningen, ha god kännedom om utbildningsformen och vara demokratiskt styrd med mera.

Ett av kraven för att en aspirerande folkhögskola ska kunna få statligt stöd är att skolan måste samköra med en befintlig folkhögskola genom en sorts faddersystem.

För att Folkbildningsrådet ska godkänna en sökande organisation som självständig folkhögskola och mottagare av statsbidrag är ett av villkoren att ”verksamheten ska omfatta minst 500 deltagarveckor per år i samarbete med en befintlig folkhögskola under de två senaste åren innan ansökningsåret” (Folkbildningsrådet, 2017).

Statsbidraget utökas inte utifrån ett ökat antal godkända aktörer, vilket innebär att befintliga folkhögskolor ökar konkurrensen om medel om de hjälper en aspirerande folkhögskola med uppstartande av folkbildningsverksamhet. De har således mycket starka incitament att inte upprätta ett samarbete med en aspirerande folkhögskola.

Detta hämmar givetvis utvecklingen inom folkbildningsområdet, och nya skickliga aktörer som vill förmedla bildning i folkbildningens anda får mycket svårt att göra detta utanför redan befintliga folkbildningsinstitutioner.

Det leder till att det blir svårt för nya bildningsinriktningar, det vill säga bildning som inte värderas av olika maktaktörer, att utvecklas. Det innebär i förlängningen också att nuvarande system hämmar folkbildningens demokratisyfte.

Allmän kurs

Allmän kurs kan ge de som upplevt att de inte passat in i ordinarie utbildningssystem en andra chans att nå gymnasie- och högskolebehörighet. I samband med att folkbildningsväsendet reformerades 1991 slog regeringen fast att allmän kurs skulle utgöra basen för folkhögskolornas verksamhet och uppgå till 15 procent av den totala statsfinansierade verksamheten.

Under många år har andelen varit avsevärt högre än 15 procent och ligger numera mellan 40 och 50 procent. Det är givetvis bra att många ges chans att studera allmän kurs; samtidigt skulle denna utveckling kunna innebära att folkbildningen kompenserar för ordinarie utbildningsväsendes misslyckanden. Om så är fallet är det mycket olyckligt. Sverigedemokraterna anser inte att folkbildningens huvudsakliga roll i det moderna samhället ska vara ett reservkomvux. Vi anser att ett större fokus bör ges de särskilda kurserna. Givetvis ska allmän kurs kunna komplettera ordinarie utbildningssystem genom att tillgodose en utbildningsmetod som passar vissa människor bättre, men allmän kurs bör inte vara folkhögskolans huvudsakliga verksamhet.

Därför bör vi istället för en minimimålsättning om minst 15 procent allmän kurs etablera en ny målsättning om att allmän kurs bör utgöra runt 15 procent av folkhögskolornas verksamhet.

Angelika Bengtsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)

Jonas Andersson i Linköping (SD)